

LET PRIZADEVANJ
ZA ENAKOST

25 dosežkov
Mirovnega inštituta
ob 25. obletnici
delovanja

25 dosežkov Mirovnega inštituta ob 25. obletnici delovanja

Mirovni inštitut (Inštitut za sodobne družbene in politične študije) je izšel iz novih družbenih gibanj, ki so nastala kot demokratična protinacionalistična in protirasistična alternativa v nekdanji Jugoslaviji v osemdesetih letih prejšnjega stoletja (knjiga *Vojna in mir*). Formalno je bil ustanovljen junija 1991. Petindvajsetletnica našega obstoja in naši dosežki dokazujejo legitimnost in potrebnost obstoja takšne neodvisne institucije. V vsem času našega delovanja na raziskovalnem in aktivističnem področju smo obstajali kot neodvisni in neprofitni zasebni zavod, ki ni bil nikdar neposredno vezan na institucionalno oziroma programsko financiranje države, hkrati pa je vseskozi deloval v javnem interesu. Javna sredstva smo prejeli le za sofinanciranje posameznih projektov. Dolgoročna institucionalna podpora, ki nam jo je kot priznanje za naše dotodanje delo od leta 2001 zagotavljala Open Society Foundation, je predstavljala del naših sredstev do leta 2014, hkrati pa nam je puščala popolnoma neodvisno izbiro tem in smeri raziskovanja in delovanja.

Po petindvajsetih letih raziskovanja in prizadevanja za enakost želimo izpostaviti naslednjih petindvajset raznolikih dosežkov na številnih področjih svojega dela:

1

Mirovne iniciative in teme

Skupaj z mirovnimi institucijami iz nekdanje Jugoslavije smo v prizadevanju preprečiti oziroma čim prej prekiniti vojno v nekdanji Jugoslaviji od leta 1991 naprej vzpostavili in vzdrževali mrežo mirovniških iniciativ, ki je kot ena od prvih v regiji in Evropi temeljila na elektronskih povezavah. Takoj smo začeli s temeljitim premislekom o razlogih za vojno (knjiga [Yugoslavia, War](#)). Kot prva institucija v Sloveniji smo začeli sistematično raziskovati in na dnevni red postavljati teme, ki so pomembne za razumevanje vzrokov nasilja in vojn: (ne)enakost in diskriminacijo, rasizem, nacionalizem, izključevanje določenih skupin ter množično mobilizacijo za nasilje. Sodelavke in sodelavci smo kontinuirano predavali na [Evropski mirovni univerzi v Avstriji](#) ter na [Mirovni akademiji v Sarajevu](#).

2

Teoretsko delo in aktivizem

Od samega začetka smo združevali teoretsko delo in aktivizem ter poskušali delovati skozi premislek družbene in politične misli. Naše raziskovanje, prevajanje, publiciranje in dogodki so v Sloveniji na intelektualno agendo umestili avtorje in avtorice, kot so denimo Hannah Arendt, Susan Brownmiller, Bhikhu Parekh, Iris Marion Young, Henry Huttenbach, Jerome Kohn, Wolf-

gang Heuer, Ivan Čolović, Selma Sevenhuijsen, Srdjan Vrcan, Val Plumwood, Fiona Williams, Floya Anthias, Chris Atton, Karol Jakubowitz, John Downing in številne druge. Projektno smo sodelovali s tako številnimi inštituti in univerzami iz drugih držav po svetu, da jih je skoraj nemogoče naštet.

3

Izobraževanje mladih intelektualk in intelektualcev

Z Delavsko-punkersko univerzo ([DPU](#)), posebno obliko izobraževanja in mišljenja, ki je delovala od leta 1998 do 2013, smo ustvarili izviren in odprt prostor za teoretsko in kritično refleksijo mladih generacij. DPU je bila neodvisna iniciativa mladih v okviru Mirovnega inštituta, temeljila je na samoupravljanju in je precej let prakticirala pluralizem perspektiv, ponujala prostor, osvobojen nujnosti in anti-intelektualizma univerze, in ljudi izpostavljala idejnemu prepihu. Na predavanjih in seminarjih DPU so sodelovali številni predavatelji in predavateljice in v petnajstih letnikih so se formirali številni mlajši intelektualci in intelektualke ter teoretiki in teoretičarke, ki danes delujejo v različnih institucijah, iz nje pa so nastale tudi nove iniciative in ustanove. Od 2014 dalje deluje na Mirovnem inštitutu nova študijska dejavnost: [Seminar za politično teorijo](#), ki poteka predvsem v obliki bralnih seminarjev in predavanj.

4

Raziskave feminizma, enakosti žensk, moške študije

Profilirali smo se s prvimi raziskavami feminističnega gibanja v Sloveniji (knjiga [Kako smo hodile v feministično gimnazijo](#)) ter politične enakosti žensk (knjiga [Ženske-Enakost-Možnosti](#), projekt OPENN). Od leta 2005 izvajamo kritične študije moških in moškosti ([Fostering Caring Masculinities](#), [Študija o vlogi moških v enakosti spolov](#) in [Očetje in delodajalci v akciji](#)).

5

Raziskave na področju etike skrbi in intersekcijskih neenakosti

Od leta 2000 s publikacijami in z razpravami o etiki skrbi odpiramo vprašanja, kako sta povezana skrbstveni in demokratični primanjkljaj (knjigi [Nevidno delo](#), [Politics of Care](#)). Preučujemo položaj žensk v medijih ter v migracijskih procesih in analiziramo prakse uspoljenosti v specifičnih industrijah, povezanih s prostitucijo in trgovanjem z ljudmi (knjiga [Prostitucija in trgovanje z ljudmi](#)).

6

Intimno državljanstvo in pravice LGBT

Prvi smo začeli s študiji (intimnega) državljanstva ter pravic LGBT-populacije. Poleg prvega doktorata na to temo, ki je bil izdelan na Mirovnem inštitutu, smo izvedli tudi prvo raziskavo o vsakdanjem življenju gejev in lezbijk (knjiga [Neznosno udobje zasebnosti](#) je izšla 2005). Inštitut že dolga leta deluje kot podpornik in zagovornik LGBT, sodelovali smo pri pobudi za presojo ustavnosti na Ustavnem sodišču RS, ki je privedla do prve odločbe o ugotovitvi neustavnosti pri dedovanju homoseksualnih parov.

7

Vrnitev statusa/pravic izbrisanim

To je največji dosežek Mirovnega inštituta na področju človekovih pravic, saj smo izvedli prvo raziskavo o izbrisu in izdali več [knjig](#) o situaciji izbrisanih ter s tem pomagali obelodaniti in prikazati dejstva in resnost tega ekstremnega odvzema pravic. Neposredno smo zastopali ljudi v postopkih, hkrati pa sodelovali v postopku pred Evropskim sodiščem za človekove pravice, v katerem je bilo izbrisanim zadoščeno. Za to smo prejeli dve mednarodni nagradi ([Pasos](#) in [PilNet Pro Bono Award](#)), pri-

mer pa je postal znan tudi v mednarodnih okoljih. Uspeh v tem primeru je dokaz, kaj lahko dosežemo z angažiranim raziskovanjem v povezavi z zagovorništvom, ki ni vezano samo na projektno financiranje.

8

Kontinuirano delo na medijskem področju

Predvsem izpostavljamo izdajanje revije [Medijska preža](#), ki je bila zelo brana v strokovni javnosti in je študentom na tem področju pomagala pri študiju, ko so potrebovali empirične konkretne. Prva strokovna revija, v katero so pisali tako profesorji kot asistenti in praktiki in je s tem presegala razkorak med »teorijo in prakso«. Revija z velikim formatom, »ekskrementi«, s slikami in širokim naborom medijskih tem. Knjižna zbirka Media Watch v slovenskem in angleškem jeziku pa je v Sloveniji (med drugimi temami) prinesla izjemne strokovne komunikološke in novinarske obravnave lastništva medijev in razkrivanje procesov privatizacije in razlastninjenja novinarjev. Mirovni inštitut je deloval kot regionalni koordinator in partner v raziskavah in razpravah o medijskih reformah v državah jugovzhodne Evrope (mreža SEENPM) ter več kot petnajst let sodeloval s Fundacijo Guardian, kar je številnim novinarjem in novinar-kam iz Slovenije omogočilo študijske obiske časopisne hiše Guardian. Skupaj s Sindikatom

novinarjev Slovenije smo spodbudili ustanovitev sekcije sindikata samostojnih in svobodnih novinarjev.

9

Mediji in manjšine

Spodbudili smo nastanek in sodelovali pri zagonu prve romske radijske postaje v Sloveniji (Radio Romic), pri vključevanju Romov v programe javne radiotelevizije RTV Slovenija in vključevanju manjšin iz nekdanje Jugoslavije v programe RTV Slovenija. Pri vseh naših aktivnostih delujemo po načelu vključevanja manjšin kot aktivnih akterjev (videoklipi iz projekta Z odgovorom nad sovražni govor – [sklop 1](#) in [sklop 2](#)).

10

Azil, begunci, migracije, integracija

Izvedli smo vrsto raziskav na tem področju in s tem prispevali k uvrstitvi rezultatov raziskav tudi med študijsko literaturo na univerzah. V zadnjih petnajstih letih smo problematizirali migracijske in azilne politike, tematizirali kontroverze integracijskih procesov, multikulturalizma in 'sekuritizacije' migracij ter preučevali prekarizacijo in njen učinek na neenakost migrantov in migrantk. V letu 2015 smo takoj ob začetku »begunske krize« začeli spremlja-

11

Rasizem in sovražni govor

Od sredine 1990-ih smo preučevali politični ekstremizem in nasilje do drugačnih, in od 2001 izdajali Poročila o spremljanju nestrpnosti, ki so empirično analizirala procese, dejanja in dogodke v povezavi z rasizmom in nestrpnostjo do »drugih in drugačnih« v Sloveniji. Na Mirovnem inštitutu je dvanajst let delovala nacionalna fokusna točka Evropskega centra za spremljanje rasizma in ksenofobije (EUMC), pozneje Agencije EU za temeljne pravice (FRA). Izdali smo več knjig o rasizmu in populizmu v kontekstu porasta etnonacionalizma in retraditionalizacije v slovenskem in evropskem kontekstu. Leta 2015 smo v tem kontekstu vzpostavili tudi neodvisni telesi »[Svet za odziv na sovražni govor](#)« in »Koalicijo proti sovražnemu govoru«. Svet je s svojimi javnimi pisnimi odzivi prebudil široko razpravo o problemu sovražnega govora, njegovih motivih in posledicah.

ti dogodke, izvajati monitoring na mejah ter kritično premišljati migracijske politike skozi publikacije ([Razor-wired](#)) in novo raziskovanje kriminalizacije migracij (»krimigracij«).

12

Raziskave (kolektivnega) nasilja, genocidov in tranzicijske pravičnosti

Od začetka novega tisočletja dalje smo raziskovali povezave med oblastjo, nasiljem in terorjem, nato pa od 2008 dalje tudi dinamiko elementov kolektivnega nasilja in množičnih zločinov v nekdanji Jugoslaviji in Ruandi ter posledice teh zločinov na povojno življenje (knjiga [Zlo nemišljenja](#)). Poleg knjig in člankov, ki smo jih napisali na tem področju izpostavljamo temo medosebnega nasilja in kulture (projekt [CEINAV](#)) ter nagrado Evropskega združenja za politološko raziskovanje, ki jo je mlada raziskovalka z Mirovnega inštituta dobila za najboljši doktorat na temo tranzicijske pravičnosti.

13

Raziskave na področju sociologije kulture

Od samega začetka našega obstoja smo proučevali kulturno industrijo, pozneje pa tudi kulturne politike (knjiga [Kulturni revizionizem](#)); raziskovali smo slovenske bralne kulture ([Knjižna kultura](#)), razdirali smo ideologije o kulturnih industrijah in regeneraciji mest ([Kultura d.o.o.](#)), branili javni dostop do kulture (poročili [Upravljanje avtorskih in sorodnih pravic](#) 2008 in 2010) in spodbujali svobodo znanstvenega dela (poročilo Izvedbeni načrt spletnega portala znanstvenih in literarnih revij 2011).

14

Delo na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja

V Ruandi nismo samo raziskovali teme kolektivnega nasilja in genocida, temveč smo leta 2008 v revni četrti glavnega mesta Kigali ustanovili ženski center za samopomoč ([Nyamirambo Women's Center](#)). Do danes je prerasel v eno od vidnejših ženskih nevladnih organizacij in kooperativ v Ruandi. Zaposluje že okrog petdeset ljudi. Krepili smo moč žensk s formalnim in neformalnim izobraževanjem, usposabljanji ter osveščanjem javnosti in predstavnikov lokalnih oblasti o enakosti spolov. Odprli smo knjižnico, ki jo otroci še danes radi obiskujejo. Razvili smo prodorno idejo skupnostnega turizma in zasnovali [vodene ogleda](#), na katere prihajajo turisti z vsega sveta. Tečajji šivanja in ročnih del za ženske so prerasli v zadrugo [Umutima](#): okoli petinštirideset žensk iz lokalnih materialov izdeluje čudovite otroške obleke, igrače, dekorativne izdelke za dom, nakit in druge unikatne izdelke.

15

Kampanje

Leta 2003 smo sodelovali v kampanji pred referendumom o vstopu države Slovenije v zvezo NATO. Pri tem smo zbrali in objavljali številne strokovne, etične in praktične argumente za in

proti vstopu v NATO in jih publicirali v posebni publikaciji [Nato Za in Proti](#) ter izdali zbornik [Ne NATO, mir nam dajte](#). Udeležili smo se številnih soočenj, rezultat referendumu pa je bil 33,92 odstotkov proti, kar je bil v primerjavi z drugimi državami precej visok odstotek. Dosegli smo veliko mednarodno odmevnost naših izjav – vse do navedb v [New York Timesu](#).

16

Posebne akcije

Leta 2001 smo izvedli tudi veliko akcijo zbiranja igrač za otroke »prebežnikov« v Sloveniji, leta 2015 [akcijo zbiranja igrač in učnih pripomočkov za otroke migrantov in beguncev v Albaniji](#), leta 2009 pa, denimo, akcijo proti večplastni diskriminaciji »[Kdaj ti bo zmanjkalo lepila?](#)«.

17

Knjižnica Mirovnega inštituta

Nekateri jo opisujejo kot majhno, intimno, lično urejeno sobico, ki obiskovalce preseneti s svojim kontrastom nasproti velikim knjižničnim sistemom. Postavitev knjižnice s knjigami iz projektnih sredstev, ki je javno dostopna in vključena v sistem ljubljanskih knjižnic in torej do 7000 knjig lahko dostopajo ljudje s kartico Urbana, je prej izjema kot pravilo, še posebej v časih, ko niti za zasebne fakultete knjižnica ni več imperativ.

18

Redno zaposlovanje in usposabljanje mladih ljudi

Mirovni inštitut je v vseh letih skupno redno zaposloval osemtrideset večinoma mladih ljudi – med njimi petintrideset raziskovalcev in raziskovalk, večina so bile ženske. V času dela ali usposabljanja je na Mirovnem inštitutu magistriralo devet in doktoriralo trinajst raziskovalcev in raziskovalk, trije pa trenutno še delajo doktorat. Hkrati smo sodelovali s številnimi zunanjimi sodelavci, strokovnjaki in študenti, katerih imen je preveč, da bi lahko vse našeli. Trenutno je na inštitutu redno zaposlenih šestnajst ljudi.

19

Knjige in publikacije

Izdali smo 104 lastne knjige. Publikacij in knjig, poglavij in člankov, ki so jih naši sodelavci in sodelavke izdali pri drugih nacionalnih in tujih založbah ter v domačih in mednarodnih revijah, pa skorajda ni mogoče prešteti. Naše knjige so bile nedavno na ogled tudi v znamenitem pariškem [muzeju Pompidou](#).

20

Raziskovalni in drugi projekti

Izvedli smo 277 nacionalnih in mednarodnih projektov in raziskav.

www.mirovni-institut.si/projekti

21

Udeležba na konferencah

Udeležili smo se najmanj 500 domačih in mednarodnih konferenc ter na njih predstavili svoje projekte, raziskovanje in druge dejavnosti.

22

Javno delovanje

Naši sodelavci in sodelavke so nenehno sodelovali kot sogovorniki in sogovornice v številnih dnevnikih, pisali smo kolumne za dnevne in tedenske časopise ter imeli objavljene številne intervjuje v medijih.

23

Javni dogodki

Organizirali smo več kot 400 javnih dogodkov: seminarjev, bralnih krožkov, okroglih miz, predstavitev, forumov, debat, novinarskih večerov, strokovnih in znanstvenih konferenc.

24

Filmi

Posneli smo več dokumentarnih video-filmov, povezanih z izključenostjo in razvojem, med drugim: Save yourself: The life of a development project in Kigali (2010), [Cross Border Experience](#) (2011) in [Tukaj sem! / Here I Am!](#) (2014).

25

Članstvo v mrežah in združenjih

Mirovni inštitut in njegovi/e zaposleni/e so bili ali so člani, članice več kot tridesetih nacionalnih in mednarodnih strokovnih združenj in mrež.

Mirovni inštitut

Inštitut za sodobne družbene in politične študije

Mirovni inštitut

Naslov: Metelkova 6,
1000 Ljubljana, Slovenia

Tel: + 386 1 234 77 20

Faks: + 386 1 234 77 22

E-mail: info@mirovni-institut.si

URL: www.mirovni-institut.si